

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Elżbieta Karska (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi M. W.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn. akt
III AUa 319/22

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 20 marca 2024 r.,

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Poznaniu w sprawie o sygn. akt III AUa 319/22 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**

**II. przyznaje skarżącemu M. W. od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Poznaniu sumę pieniężną
w wysokości 3500 (trzech tysięcy pięciuset) złotych za okres od
dnia 24 lipca 2017 r. do 7 lutego 2024 r.**

**III. oddala skargę na przewlekłość postępowania w części w
zakresie żądania zasądzenia od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącego M. W. kosztów
niniejszego postępowania.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z dnia 26 stycznia 2024 r., która wpłynęła do Sądu Najwyższego 9 lutego 2024 r., M. W., działając w imieniu własnym, wniósł o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu, III Wydziałem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, pod sygn. akt III AUa 319/22 (pkt. 1), przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 3500 zł (pkt. 2) oraz o zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Poznaniu kosztów niniejszego postępowania (pkt. 3).

W uzasadnieniu skarżący wyjaśnił, że sprawa dotyczy wysokości emerytury i renty inwalidzkiej funkcjonariusza służby mundurowej, a postępowanie zostało wszczęte 24 lipca 2017 r. pierwotnie przed Sądem Okręgowym w Warszawie, a w kwietniu 2021 r. zostało przekazane do rozstrzygnięcia Sądowi Okręgowemu w Poznaniu, który wydał wyrok 21 grudnia 2021 r. Skarżący wyjaśnił też, że jest w podeszłym wieku (ukończone 75 lat), a świadczenie emerytalno-rentowe będące przedmiotem postępowania jest jedynym źródłem jego utrzymania, zaś od wydania decyzji obniżającej owo świadczenie upłynęło prawie 7 lat.

Apelację wniósł organ emerytalno-rentowy 3 lutego 2022 r., na którą skarżący złożył odpowiedź 25 marca 2022 r. Ostatnie czynności Sądu Apelacyjnego w sprawie miały miejsce 1 kwietnia 2022 r. i polegały na przesłaniu odpisu odpowiedzi na apelację radcy prawnemu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, która została doręczona 6 kwietnia 2022 r.

W dniu 26 stycznia 2024 r. M. W. wniósł skargę na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu III Wydziałem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, która wpłynęła 30 stycznia 2024 r. Kolejną czynnością Sądu Apelacyjnego w sprawie III AUa 319/22 było wydanie zarządzenia przez sędziego sprawozdawcę w dniu 6 lutego 2024 r. o skierowaniu sprawy na posiedzenie niejawne na dzień 7 lutego 2024 r., kiedy to jednoosobowo został wydany wyrok oddalający apelację.

W odpowiedzi na skargę z dnia 7 lutego 2024 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu stwierdził, że nie istniała obiektywna możliwość rozpoznania sprawy

we wcześniejszym terminie, a rozpoznanie sprawy będącej przedmiotem skargi nastąpiło poza normalnym tokiem podejmowania czynności procesowych, z uwagi na wniesioną skargę na przewlekłość.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do treści art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawartości, znaczenie dla strony,

która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06). W tym też kontekście – organizacyjnym – należy rozpoznawać argumenty zawarte

w odpowiedzi na skargę. Jakkolwiek przyczyniają się one do dezorganizacji i opóźnień w wyznaczaniu spraw, to wciąż pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie. Ostatecznie Sąd jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na rozpoznanie apelacji w analizowanej sprawie został przekroczony i wyniósł ponad 12 miesięcy. Sąd Apelacyjny w Poznaniu od momentu wpływu akt wraz z apelacją, poza wylosowaniem sędziego referenta, a następnie przesłaniem odpisu apelacji skarżącemu, nie podejmował czynności zmierzających do jej merytorycznego rozpoznania, a które jednak nastąpiło jednoosobowo na skutek wniesionej skargi na przewlekłość postępowania. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w przedmiotowej sprawie.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w przedmiotowej sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania Skarżącego o zasądzenie na jego rzecz odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu Skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu sumy pieniężnej w wysokości 3500 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie przed Sądem I instancji rozpoczęło się w 2017 r., to na rzecz Skarżącego od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu należy zasądzić łącznie kwotę 3500 zł.

M.W. zawarł w skardze żądanie zasądzenia kosztów niniejszego postępowania, ale kosztów takich nie wykazał - występował w imieniu własnym, nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. Co prawda, wniósł

opłatę od skargi na przewlekłość postępowania w wysokości 200 zł, jednak została mu ona zwrócona przekazem pocztowym na mocy zarządzenia Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 31 stycznia 2024 r. W związku z tym, żądanie zasądzenia kosztów niniejszego postępowania podlegało oddaleniu.

Mając na uwadze powyższe, na mocy art. 12 ust. 1, 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

PB]

[ał]